

Asia: VM/724/00.01.00.01/2015

Avoimen hallinnon III toimintasuunnitelma

Sitoumusluonnokset

1. Tuetaan kaikkien mahdollisuutta osallistua

Tuetaan eri osallisuusmuotojen käyttöä rinnakkain ja parannetaan kansalaisten suoria mahdollisuuksia osallistua hallinnon valmistelutyöhön. Huolehditaan osallisuuden esteettömyydestä. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Kansalaisareena ry pitää tavoitetta erinomaisena, mutta toimenpidesitoumukset puuttuvat. Sitoumuksen vastuutaho, sen toteuttamiseen osallistuvat tahot, mitattavissa olevat välietapit sekä selkeä toteutusaikataulu puuttuvat. Esimerkiksi OGP:n sivuilla on toimintasuunnitelman sitoumuksille templaatti, jonka käyttämistä kannatamme: (http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Commitment_Template.pdf): Mittareina voisi olla esimerkiksi: Parannetaan kansalaisten suoria osallistumismahdollisuuksia valmistelutyöhön edellyttämällä, että kaikista hankkeista on julkaistu hankerekisterissä perustiedot, järjestetty otakantaa-kysely valmistelun alkuvaiheessa, julkaistu vähintään yhden/kolmen kuukauden välein väliaikatieto valmistelun edistymisestä, annettu avoin mahdollisuus ilmoittautua kuultavaksi valmistelutyöryhmiin ja määritelty tavoiteaikataulut. Toteutuksen arviointikriteerit on määritelty etukäteen.

Kuulo- ja näkövammaisten, vähemmistökielten ja selkokielen tarvitsijoiden tarpeet on huomioitu osallistumisessa. Kriteerit on asetettu ja osallistumismahdollisuudet muutoin kuin sähköisesti kartoitettu ja osallistumiselle kriteerit asetettu.

2. Huolehditaan siitä, että hallinnon valmistelemista uudistuksista ja palveluista on saatavilla selkeä kuvaus

Yhtenäistetään ja tuetaan entistä selkeämpää viestintää hallinnossa meneillään olevasta valmistelutyöstä ja hallinnon järjestämistä palveluista. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Kansalaisareena ry kannattaa tässäkin yhteydessä noudatettavaksi esimerkiksi OGP:n sitoumusten templaattia: (http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Commitment_Template.pdf): Sitoumuksille on määritelty selkeä vastuutaho, määritelty muut sen toteuttamiseen osallistuvat tahot, mitattavissa olevat välietapit ja selkeä toteutusaikataulu.

"Entistä selkeämpi viestintä" ei ole mitattavissa. Jää epäselväksi, mitä käytännön toimenpiteitä tähän liittyy ja kuka niistä on vastuussa. Otsikon alla voisi useita osavaiheita, kuten esimerkiksi:

Julkaistaan hallitusohjelman toimenpiteistä avoimena tietona siihen liittyvät hankkeet ja kokeilut ja niiden aikataulut ja valmisteluvaihekuvaukset mukaan lukien linkit lisätietoihin ja ohjeisiin siitä, miten valmisteluun voi osallistua. Määritellään julkaistavat tiedot keinoin, joilla varmistetaan, että se vastaa kansalaisten, järjestöjen ja lehdistön tarpeisiin. (mittari: onnistunut, jos yli 90% hallitusohjelmaan perustuvista toimenpiteistä on julkaistu avoimena tietona)"

3. Laajennetaan julkisuusperiaatetta yhtiötettäviin julkisiin palveluihin

Avoimen ja läpinäkyvän päätöksenteon turvaamiseksi julkisuusperiaatetta laajennetaan koskemaan myös yhtiömuodossa tuotettavia julkisia palveluja. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Ehdotuksesta käy ilmi mitä ollaan tekemässä (muutetaan julkisuuslakia) ja miksi. Siitä kuitenkin puuttuu tiedot siitä, kuka on vastuutaho, ketä osallistuvat työhön ja koska se on tarkoitus aloittaa ja valmistua.

4. Yhtenäistetään julkisuuslain tulkintoja

Edistetään julkisuuslain tulkintojen yhtenäisyyttä niin, että julkisuus on aina pääsääntö myös käytännössä. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Kansalaisareena ry yhtyy Avoinministeriö ry:n näkökohtiin: Onko tarkoitus muuttaa julkisuuslakia, jotta on vähemmän tulkintavaraa /salaamismahdollisuuksia? Voimassaolevan lain tulkintaa ohjaavat ennakkopäätökset eli oikeuskäytäntö. Mitkä ovat ne käytännön toimenpiteet, joilla tätä tavoitetta edistetään. Esimerkiksi voisi olla: Selvitetään yhdessä kansalaisten, järjestöjen, lehdistön ja tietosuojavaltuutetun kanssa, miten julkisuuslakia tulisi muuttaa, jotta se mahdollistaisi vähemmän tietojen salaamista kuin nykyään ilman että henkilötietojen suojaa vaarannetaan. Tehdään muutoksista lakiesitys. Tehdään selvitys missä laeissa erityisesti on salaamiseen liittyviä ongelmia.

5. Vahvistetaan julkisuuslakiosaamista hallinnossa

Tuetaan julkisuuslakiosaamista huolehtimalla sen sisällyttämisestä virkamiesten ja viranhaltijoiden koulutukseen ja valmentamiseen. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Tavoite ei ole konkreettinen. Mitkä kaikki hallinnonalat? Mitä materiaaleja tai opetussuunnitelmia muutetaan? Kuka on vastuussa ja koska tämä tapahtuu?

6. Julkaistaan valtion hankintatiedot kansalaisille

Julkaistaan avoimesti verkossa tiedot siitä, mitä valtio ostaa, millä rahalla ja mistä. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

On syytä täsmentää millä tavalla ja mitä tietoja julkaistaan. Kuka on vastuussa ja koska toimenpide toteutetaan. Tämä voidaan kirjoittaa esimerkiksi Avoinministeriö ry:n ehdottamaan muotoon, että julkaistaan takautuvasti esimerkiksi Open Spending -palveluun tiedot kaikista ostolaskuista ja hankinnoista. Julkaistaan nämä tiedot valtioneuvoston kanslian, ministeriöiden ja kaikkien virastojen, eduskunnan, tasavallan presidentin kanslian, tuomioistuinten, aluehallinnon ja valtion paikallishallinnon osalta. Sitoudutaan siihen, että ostotiedot syötetään automaattisesti palveluun jatkossa. Kullekin kohdalle voidaan määritellä oma aikataulu ja vastuutaho. Onnistumisen mittari on se, onko kunkin eri julkishallinnon osalta tiedot julkaistu palvelussa vai ei.

7. Viestitään selkeästi mikä maakuntauudistuksessa muuttuu ja miksi

Maakuntauudistuksen kuluessa huolehditaan siitä, että uudistuksen sisältö ja syy on viestitty selkeästi kansalaisille. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Kuka vastaa ja mitä toimenpiteitä tähän liittyy. Tehdäänkö jokin uusi verkkosivu tai mainoskampanja? Jaetaanko joka kotiin jokin esite? Onko tämä sitoumus erikseen tarpeen?

8. Laaditaan uudesta maakuntahallinnosta selkeä ja ymmärrettävä kuvaus

Uusi maakuntahallintomalli kuvataan selkeästi ja ymmärrettävästi kansalaisille. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Kohdat 7 ja 8 kannattaisi yhdistää, mikäli ne ylipäättään halutaan pitää ja määritellä mitkä ovat konkreettiset tekemiset ja niiden aikataulut.

9. Järjestetään maakuntajohdolle koulutusta avoimen hallinnon toimintatavoista

Koulutuksessa hyödynnetään avoimen hallinnon tukipaketin materiaaleja ja erityisesti alueen kuntien kokemuksia ja käytäntöjä Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Onko tämä sellainen asia, että tarvitsee olla kirjattuna kansallisessa avoimen hallinnon toimintasuunnitelmassa?

10. Päivitetään avoimen hallinnon periaatteet yhteistyönä koskemaan myös maakuntahallinnon toimijoita

Ministeriöiden kansliapäälliköiden ja Suomen Kuntaliiton johdon allekirjoittamat avoimen hallinnon periaatteet päivitetään koskemaan myös maakuntahallinnon toimijoita. Kommentoi sitoumusluonnosta ja ehdota halutessasi myös sopivaa mittaria sen toteutumisen arviointiin.

Avoimen hallinnon periaatteiden päivittämiseen pitäisi ottaa mukaan kansalaiset ja järjestöt. Sen jälkeen kaikkien ministeriöiden kansliapäälliköt, Kuntaliitto ja maakuntahallinnon toimijat voisivat allekirjoittaa uudet päivitetetyt periaatteet. Ne pitäisi viestiä kunnolla julkisesti. Periaatteet olleet olemassa jo nyt, mutta mikä niiden konkreettinen vaikutus on ollut?

Raitanen Anitta
Kansalaisareena ry